

Adam Kurek¹

Adnotacja na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2023 r., sygn. Kp 1/23 – implikacje normatywne

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest refleksja nad adnotacją zamieszczoną w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej nad treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2023 r. o sygn. Kp 1/23. Celem tekstu jest wykazanie wewnętrznej sprzeczności takiej ingerencji w treść orzeczenia. Omówione zostaną również potencjalne konsekwencje ustrojowe takiego zabiegu. W artykule wykorzystano metody: formalno-dogmatyczną oraz analizy logicznej.

Słowa kluczowe

Konstytucja, wyrok, Trybunał Konstytucyjny, adnotacja, proces legiślacyjny.

1. Uwagi wprowadzające

28 grudnia 2023 r. opublikowano w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski” (M.P. z 2023 r., poz. 1468, dalej: M.P.) wyrok Trybunału Konstytucyjnego (dalej: TK) o sygnaturze Kp 1/23 dotyczący niekonstytucyjności ustawy z 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw. W wyniku orzeczenia ustawa nie mogła zostać podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej (dalej: Prezydent), który wcześniej skierował ją w trybie art. 122 ust. 3 Konstytucji do TK.

Nad treścią orzeczenia pojawiła się adnotacja: „Zgodnie z wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach: Xero Flor w Pol-

---

¹ Adam Kurek, asystent sędziego Trybunału Konstytucyjnego, uczestnik prawniczych seminariów doktorskich w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. ORCID ID: 0009-0005-9038-6975. E-mail: adamandrzejkurek@gmail.com.

sce Sp. z o.o. p. Polsce z dn. 7.05.2021 r., skarga nr 4907/18; Wałęsa p. Polsce z dnia 23 listopada 2023 r., skarga nr 50849/21; M.L. p. Polsce z dnia 14 grudnia 2023 r., skarga nr 40119/21, Trybunał Konstytucyjny jest pozbawiony cech trybunału powołanego ustawą, gdy w jego składzie zasiada osoba nieuprawniona. Zgodnie z tymi orzeczeniami, publikowany wyrok wydany został w składzie ustalonym z naruszeniem podstawowej zasady mającej zastosowanie do wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego i w konsekwencji naruszającym istotę prawa do sądu ustanowionego na mocy ustawy”.

Nikt pod adnotacją się nie podpisał. Nie wskazano podstawy prawnej jej zamieszczenia. Nie ujęto również organu, który nakazał umieszczenie adnotacji.

2. Problem podstawy prawnej adnotacji

Stosownie do art. 9 ust 1 pkt 6 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (dalej: ustawa publikacyjna)², w Dzienniku Ustaw (dalej: Dz. U.) ogłasza się wyroki TK, jeżeli dotyczyły opublikowanych w nim aktów³. Ustawa z 13 stycznia 2023 r. nie została opublikowana w Dz. U. z racji prewencyjnego stwierdzenia przez TK jej niekonstytucyjności. Wyrok Kp 1/23 został opublikowany w M.P. Wyrok Kp 1/23 należy więc do tej kategorii orzeczeń, które powinno się publikować w M.P.⁴

Przepisy ustawy publikacyjnej nie wyrażają *expressis verbis* kompetencji do nanoszenia adnotacji na orzeczenia TK. Stosownie do zakazu domniemania kompetencji z art. 7 Konstytucji, brak jednoznacznego wyrażenia omawianych uprawnień wskazuje na to, że ustawa publikacyjna nie zawiera takich norm kompetencyjnych.

Inną podstawą prawną mogłaby być Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284, dalej: EKPC). Prawo do sądu obejmuje możliwość poprawnego rozstrzygnięcia danej sprawy, a proces legislacyjny nie ma charakteru sporu w rozumie-

---

² Dz. U. z 2019 r., poz. 1461.

³ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 marca 2017 r., sygn. I C 850/16, LEX nr 3044535 oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 9 grudnia 2009 r., sygn. IV SA/Wr 429/09, LEX nr 566247.

⁴ G. Wierczyński, Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz, Warszawa 2016, art. 9.

niu procedur sądowych. Nie wydaje się właściwym doszukiwanie się związku logicznego pomiędzy rzetelnym procesem sądowym (art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze EKPC), a działaniami typowo legislacyjnymi, które obejmują art. 122 ust. 3 Konstytucji.

Z drugiej strony można uznać, że adnotacja miała charakter wykonania orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: ETPC), co jednak nie wydaje się korespondować z prawem do sądu z EKPC. Przeciwnie takiemu pogładowi są orzeczenia TK mające moc powszechnie obowiązującą i wszyscy adresaci prawa są nim związani⁵.

Należy więc stwierdzić, że ani akt normatywny, ani orzecznictwo, nie przyznają kompetencji do dokonywania adnotacji na orzeczenia TK.

3. Procedura publikacyjna

Dz. U. oraz M.P. wydawane są przez Prezesa Rady Ministrów (dalej: PRM), który korzysta w zakresie tego zadania z pomocy Rządowego Centrum Legislacji oraz Kancelarii PRM⁶. Wskazuje się, że od momentu napłynięcia wniosku, który nakłada obowiązek publikacji aktu, PRM ogłasza akt „niezwłocznie”⁷.

Ogłaszanie aktu wiąże ze sobą pewne zobowiązania, m.in. ustalenie prawdziwości i prawidłowości wydania aktu oraz uprawnienia organu, który go wydał⁸. Problematiczne w tych zobowiązaniach jest to, że nawet gdyby organy upoważnione uznały, że TK jest źle obsadzony, to nie powinny publikować (choć do tego też nie mają podstawy prawnej) jego orzeczeń, a nie publikować je z adnotacją.

Zwraca się uwagę, że nie jest kompetencją władzy wykonawczej badanie – w ramach procesu publikacji – czy orzeczenie zostało wydane we właściwym składzie organu uprawnionego⁹. Niektórzy autorzy przyjmowali, że kontrola prawomocności orzeczeń przez rząd jest niedopuszczalna i stanowi to nieznanym polskiemu ustrojowi precedens¹⁰. Należy

⁵ M. Wiącek, Dialog między sądami administracyjnymi a Trybunałem Konstytucyjnym, *Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego* 2021, nr 1–2, s. 236–237.

⁶ G. Wierczyński, Urzędowe ogłoszenie aktu normatywnego, Warszawa 2008, rozdział IV, pkt 4.

⁷ G. Wierczyński, *Redagowanie...*, *op. cit.*, art. 21.

⁸ G. Wierczyński, *Redagowanie...*, *op. cit.*, art. 3.

⁹ L. Garlicki, Niekonstytucyjność: formy, skutki, procedury, *Państwo i Prawo* 2016, nr 9, s. 7.

¹⁰ M. Florczak-Wątor, O skutkach prawnych nieopublikowanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Rozważania na tle oczekującego na publikację wyroku z dnia 9 marca 2016 r. (sygn. K 47/15), *Przebieg Sejmu* 2016, nr 10, s. 13.

uznać, że organ publikacyjny nie ma kompetencji do weryfikowania prawidłowości orzeczeń TK.

Wbrew powyższemu, można się zastanawiać, czy dopuszczalne jest wówczas stosowanie reguły *ad maiori ad minus*. Jeżeli można publikować lub nie publikować (ale nie jednocześnie), to tym bardziej można publikować, ale ze zmianą. Z ontologicznego punktu widzenia nie znajduje to uzasadnienia. Czym innym jest niepublikowanie, a czym innym dopisywanie lub ingerowanie w treść orzeczenia.

W jednym z orzeczeń dotyczących prawa miejscowego, Naczelny Sąd Administracyjny (dalej: NSA) stwierdził, że publikowanie aktu dotkniętego wadą nie miałyby żadnego sensu¹¹. Stanowisko NSA zasługuje na aprobatę. Publikowanie czegoś, co od momentu publikacji nie będzie nigdy obowiązywać, nie jest racjonalne. Przy czym znów pojawia się wymóg podstawy prawnej kompetencji do stwierdzenia wady.

Kolejnym problemem jest fakt niemożliwości kontrolowania adnotacji na orzeczeniach TK. W jednym z orzeczeń NSA sformułował następujące twierdzenie: „Nie można również przyjąć, że czynność publikacji orzeczenia [TK] jest działalnością z zakresu administracji publicznej (...) Kompetencja publikacji wyroków [TK] przypisywana Prezesowi Rady Ministrów nie odnosi się przedmiotowo do zakresu działania administracji publicznej (...)”¹². Wynika z tego, że nie ma możliwości sądowej weryfikacji publikowania orzeczeń TK.

W innym orzeczeniu NSA uznał, że nie może badać zgodności rozporządzenia z aktami wyższego rzędu, ale gdyby mógł, to taki wyrok powinien zostać opublikowany w sposób podobny, jak orzeczenia TK¹³. Wówczas zaistniałby organ konkurencyjny do TK, który kontroluje jego orzecznictwo, a wypowiedzi takiego organu byłyby publikowane w dziennikach urzędowych w rozumieniu art. 8 ustawy publikacyjnej. Organ konkurencyjny do TK, z racji brzmienia art. 188 i art. 190 Konstytucji, nie może istnieć.

Wychodzi na to, że gdy nie ma podstawy prawnej, to ma miejsce pełna (faktycznie pozaprawna) uznaniowość władzy wykonawczej, na której spoczywa obowiązek publikacji orzeczenia, a której nie można w tym zakresie kontrolować. Powyższe prowadzi do sprzeczności z art. 7 Konstytucji.

---

¹¹ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 marca 2010 r., sygn. II OSK 2038/09, LEX nr 569729.

¹² Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 kwietnia 2017 r., sygn. I OSK 534/17, LEX nr 2297051.

¹³ Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 listopada 2020 r., sygn. I GSK 1470/20, LEX nr 3081067.

Istotny jest kontekst sprawy Kp 1/23 i czy rzeczywiście miało miejsce naruszenie prawa do sądu podmiotu inicjującego postępowanie. W tym celu należy zbadać charakter instytucji, która doprowadziła do rozstrzygnięcia sprawy Kp 1/23, czyli art. 122 ust. 3 Konstytucji.

4. Art. 122 ust. 3 Konstytucji – charakter instytucji

Art. 118–122 Konstytucji normują tzw. normalny proces legislacyjny¹⁴. Art. 122 Konstytucji dotyczy roli Prezydenta w stanowieniu ustawy już uchwalonej przez Parlament¹⁵.

Zakwestionowanie ustawy przez Prezydenta przed jej podpisaniem obejmuje dwie instytucje. Pierwszą jest tzw. weto prezydenckie, którego „przełamanie” wymaga większości kwalifikowanej¹⁶. Drugą możliwość prewencyjnego skierowania ustawy do TK¹⁷. Skierowanie wniosku z art. 122 ust. 3 jest – na mocy art. 144 ust. 3 pkt 9 Konstytucji – prerogatywą Prezydenta, która jest niekontrolowalna i autonomiczna¹⁸.

Prezydent może również zastosować podobną procedurę wypadku ratyfikacji umów międzynarodowych. Istnieje możliwość prewencyjnego skierowania przez Prezydenta umowy międzynarodowej do TK¹⁹.

Art. 122 ust. 3 Konstytucji obejmuje swoim zakresem możliwość zainicjowania postępowania przed TK w trakcie procesu legislacyjnego, co może być jedną z metod realizacji obowiązku stania na straży obowiązywania Konstytucji²⁰. Żaden inny organ – poza Prezydentem – nie może inicjować postępowania wobec ustawy, która nie została podpisana i nie weszła jeszcze w życie²¹. Ma to na celu zabezpieczenie „nomokracji”

¹⁴ J. Szymańek, Dysfunkcje polskiego prawa i kierunki jego doskonalenia na etapie procesu ustawodawczego, *Studia Prawnicze KUL* 2016, nr 3, s. 140.

¹⁵ R. Bałicki, O sejmowym posiedzeniu, którego nie było – uwagi na marginesie obrad w Sali Kolumnowej w dniu 16 grudnia 2016 r., *Gdańskie Studia Prawnicze* 2018, nr 2, s. 418.

¹⁶ M. Rułka, B. Wróblewski, Większości konstytucyjne – wybrane problemy, *Przegląd Sejmowy* 2019, nr 6, s. 113.

¹⁷ M. Gubała, Data ustawy, *Przegląd Legislacyjny* 2017, nr 1, s. 58.

¹⁸ Por. postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 stycznia 2013 r., sygn. IV SA/Wa 2686/12, LEX nr 1284350.

¹⁹ M. Domańska, A. Hauser, J. Królikowski, R. Tałaga, *Orzecnictwo Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego*, *Europejski Przegląd Sądowy* 2014, nr 8, s. 59.

²⁰ M. Małecki, M. Pach, Stan wyższej konieczności konstytucyjnej, *Państwo i Prawo* 2018, nr 7, s. 53.

²¹ P. Radziejewicz, komentarz do art. 122, (w:) P. Tułaja (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2023.

Konstytucji – rządów prawa²². Istnieją nawet stanowiska, wedle których jeżeli ustawa ewidentnie jest niekonstytucyjna, to Prezydent ma obowiązek skierowania jej do TK²³.

Ostateczną konsekwencją powyższego może być uznanie, że zaskarżone przez przepisy były nierozzerwalnie związane z całą ustawą i wówczas nie może ona wejść w życie²⁴. Tak było w wypadku sprawy Kp 1/23. W wyniku tego orzeczenia Prezydent nie mógł podpisać ustawy nowelizacyjnej z dnia 13 stycznia 2023 r.

5. Trybunał Konstytucyjny – „ustawodawca negatywny” w procesie kontroli prewencyjnej

Wskazuje się, że pozaparlamentarnym „ustawodawcą negatywnym” może być TK²⁵. Skierowanie do TK ustawy przed jej wejściem w życie jest elementem procesu legislacyjnego²⁶. Przyjmuje się, że orzecznictwo konstytucyjne nierzadko bardziej koresponduje z funkcją legislacyjną, aniżeli ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości²⁷. TK może być, przez kształt procedury z art. 122 ust. 3 Konstytucji, uznany jako „ustawodawca negatywny”²⁸.

Pojęcie „ustawodawcy negatywnego” najlepiej w tym wypadku egemplifikuje kontrola następcza, której dokonuje TK²⁹. Kontrola prewencyjna i następcza są zatem jednym z elementów ustrojowych³⁰.

---

²² A. Ławniczak, komentarz art. 122, (w:) M. Haczkowska (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2014.

²³ O. Kubacki, Odpowiedzialność karna Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za promulgację niekonstytucyjnej ustawy, *Przegląd Sejmowy* 2024, nr 1, s. 79.

²⁴ W. Skrzydło, (w:) *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013, art. 122.

²⁵ S. Wronkowska, Kilka uwag o prawodawcy negatywnym, *Państwo i Prawo* 2008, nr 10, s. 6.

²⁶ Z. Gromek, Przebieg procedury ustawodawczej w Sejmie VIII kadencji – analiza ilościowa, *Przegląd Sejmowy* 2020, nr 4, s. 32.

²⁷ D. Minich, Veto players jako koncepcja rywalizacji o władzę pomiędzy organami władzy państwowej, *Przegląd Prawa Publicznego* 2018, nr 7–8, s. 52.

²⁸ D. Dudek, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej a władza sądownicza, *Kwartalnik Krajowej Rady Sądownictwa* 2018, nr 3–4, s. 13.

²⁹ B. Banaszak, Wyroki interpretacyjne Trybunału Konstytucyjnego a orzecznictwo sądów administracyjnych i Sądu Najwyższego, *Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego* 2013, nr 6, s. 18.

³⁰ M. Granat, Status ustrojowy Trybunału Konstytucyjnego w projekcie Konstytucji RP (uwagi wprowadzające), *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska* 1997, nr 1, s. 39.

W wypadku TK bezsporną kwestią jest jego działanie na wniosek oraz charakter negatoryjny, eliminujący obowiązywanie normy prawnej, co przypomina nowelizację³¹. Poza Parlamentem oraz TK żaden inny organ nie może usunąć normy prawnej z obiegu (istnieje przy tym wyjątek, dotyczący relacji z prawem unijnym, ale wyłącznie w zakresie kompetencji przekazanych i nie jest to sama w sobie derogacja, a pierwszeństwo w stosowaniu aktów prawa UE³²).

Istnieją nawet wypadki, w których TK może zanegować normę – uchwaloną przez Parlament – która deroguje inną normę („wskreszenie przepisu”)³³.

Podsumowując – w sprawach z zakresu art. 122 ust. 3 Konstytucji – TK *de facto* jest uczestnikiem procesu legislacyjnego, który nie jest tożsamy z klasycznym postępowaniem sądowym.

6. Charakter i skutki adnotacji

W adnotacji do wyroku napisano: „(...) wyrok wydany został w składzie ustalonym z naruszeniem podstawowej zasady mającej zastosowanie do wyboru sędziów [TK] i w konsekwencji naruszającym istotę prawa do sądu ustanowionego na mocy ustawy”. Wynika z tego, że autor adnotacji powiązał proces legislacyjny z prawem do sądu w rozumieniu art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze EKPC.

Konsekwencja powyższej adnotacji obejmuje następujące pytania:

- 1) jakie są podstawy prawne zamieszczenia adnotacji na orzeczeniu TK, które dotyczy procesu legislacyjnego oraz kto ją zamieścił?
- 2) jakie skutki normatywne wywołuje adnotacja?
- 3) czy adnotacja jest wiążąca dla Prezydenta?
  - zakładając odpowiedź twierdzącą na pytanie nr 3.
- 4) czy wyrok Kp 1/23 nie wiąże Prezydenta?
  - zakładając odpowiedź twierdzącą na pytanie nr 4.
- 5) czy w takim wypadku Prezydent miał obowiązek podpisać ustawę nowelizującą z dnia 13 stycznia 2023 r.?
  - zakładając odpowiedź twierdzącą na pytanie nr 5.

³¹ R. Stefanicki, Zaniechanie a pominięcie ustawodawcze. Spór o granice kognicji Trybunału Konstytucyjnego, Przegląd Sejmowy 2017, nr 1, s. 58–59.

³² Por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z: 7 października 2021 r., sygn. K 3/21, OTK ZU 2022, nr A, poz. 65, pkt 121–122, 186, 203–205, 254–261 oraz 14 lipca 2021 r., sygn. P 7/20, OTK ZU 2021, nr A, poz. 49, pkt 142–147 i 239–240.

³³ P. Radziejewicz, Przywrócenie mocy obowiązującej przepisu prawnego jako skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, Przegląd Sejmowy 2005, nr 3, s. 24.

6) czy Prezydent nie podpisując nowelizacji: a) popełnił delikt konstytucyjny lub czy w takim wypadku; b) deklarując formalne zastosowanie art. 122 ust. 3, faktycznie zastosował art. 122 ust. 5 Konstytucji (tzw. weto prezydenckie), czy może; c) ani jedno, ani drugie i ustawa „czeka” na podpisanie?

Rozstrzygnięcie powyższych problemów z perspektywy ustrojowej obejmuje co najmniej dwie kategorie konstytucyjne: 1) proces legislacyjny oraz; 2) odpowiedzialność Prezydenta.

W pierwszym problemie pojawia się zagadnienie losu ustawy nowelizującej z dnia 13 stycznia 2023 r., która niejako „tkwi w zawieszeniu”. Jeżeli wyrok Kp 1/23 „na mocy adnotacji” nie wiąże, to ta ustawa powinna zostać podpisana przez Prezydenta i wejść do obrotu prawnego.

Drugi problem obejmuje możliwość odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta za niepodpisanie ustawy. Prezydent z racji wyroku Kp 1/23 nie mógł tego zrobić, ale z drugiej strony, jeżeli nie było orzeczenia, to musiałby podpisać. Inaczej mówiąc, Prezydent, wykonując orzeczenie TK (wykonanie normy konstytucyjnej), naruszyłby Konstytucję przez niepodpisanie prawidłowo uchwalonej ustawy bez stosowania weta. W takim ujęciu normy konstytucyjne byłyby wewnętrznie sprzeczne, zwłaszcza przez to, że przestrzegając przepisów Konstytucji doszłoby do jej złamania.

7. Kontrola prewencyjna a prawo do sądu

Z pierwszą sprzecznością koresponduje druga sprzeczność: Jak ma się prawo do sądu z art. 6 ust. 1 zdanie 1 EKPC do procedur polskiego procesu legislacyjnego?

Art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze EKPC obejmuje prawo do sądu. Zwraca się uwagę, że normy zawarte w tym przepisie określają standard rzetelnego procesu sądowego³⁴. Przepis ten ma na celu zapewnienie właściwej ochrony procesowej na gruncie prawa państwa—strony EKPC. Sam art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze EKPC ma charakter normy programowej, którą następnie uzupełniają kolejne ustępy tego przepisu³⁵. Istotne jest brzmienie normy, które uzyskuje w procesie interpretacji ETPC³⁶.

---

³⁴ A. Płoch a, Wyrok ETPCz stwierdzający naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz a wznowienie postępowania cywilnego w polskim porządku prawnym, *Polski Proces Cywilny* 2016, nr 2, s. 291.

³⁵ J. Prade l, Rzetelny proces w europejskim prawie karnym, *Prokuratura i Prawo* 1996, nr 9, s. 7–8.

³⁶ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 marca 2022 r., sygn. K 7/21, OTK ZU 2022, nr A, poz. 24, pkt 190–204.

Art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze dotyczy możliwości inicjowania postępowania w sprawie cywilnej lub karnej, braku przewlekłości oraz rozstrzygnięcia przez niezawisły i bezstronny organ³⁷. Podkreślone, w prawie do sądu z EKPC, są prawa i obowiązki o charakterze cywilnym oraz oskarżenie w procesie karnym³⁸.

Sprzeczność ma tutaj charakter ontologiczno-normatywny. Rozstrzygnięcie spraw przez sąd jest czymś innym niż proces legislacyjny, którego częścią jest art. 122 ust. 3 Konstytucji. Prezydent nie znajduje się w takiej sprawie w charakterze strony postępowania cywilnego ani nie jest oskarżony w procesie karnym. W tym ujęciu TK i Prezydent zajmują się wewnątrzustrojowym mechanizmem stanowienia prawa.

To zagadnienie wiąże się z rozważeniem „pozbawienia” Prezydenta prawa do sądu w tego rodzaju procedurze. Sędziów TK wybiera Sejm³⁹. Sejm, podobnie jak Prezydent, mają legitymację demokratyczną, która różni się od politycznej genezy Rady Ministrów⁴⁰.

Z przyjętej adnotacji wynika, że Sejm (organ władzy publicznej) „pozbawia” Prezydenta (organ władzy publicznej) „prawa do sądu” w procedurze legislacyjnej: 1) która ze swej istoty nie jest sprawą sądową, a jest czynnością ustawodawczą i 2) w której biorą udział sędziowie, od których ten sam Prezydent przyjął ślubowanie, akceptując ich wybór przez ten sam Sejm. Inaczej mówiąc, w wypadku adnotacji nad wyrokiem w sprawie Kp 1/23, Prezydent przyjmując ślubowanie od sędziów wybranych przez Sejm „pomógł” Sejmowi odebrać sobie prezydenckie „prawo do sądu” w procedurze ustanawiania prawa, która nie jest rozstrzygnięciem sprawy w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC.

Na marginesie: nie wydaje się, aby spory kompetencyjne z art. 189 Konstytucji również obejmowały prawo do sądu z art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze EKPC. Poza tym proces legislacyjny w kwestii wprowadzenia ustawy do porządku prawnego jest dokładnie opisany w Konstytucji i – stosownie do zasady *enumeratio ergo limitatio* – nie mogą w nim uczestniczyć inne organy niż Sejm, Senat i Prezydent oraz czasem TK, gdy zostanie zainicjowane postępowanie z art. 122 ust. 3 Konstytucji. Powyż-

³⁷ M. Śl ad k o w s k i, Zasady postępowania w sprawie ze skargi konstytucyjnej, *Roczniki Administracji i Prawa* 2023, nr 2, s. 140–141.

³⁸ M. S z w e d, Przewlekłość postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w świetle art. 6 i art. 13 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, *Przegląd Sejmowy* 2022, nr 7–8, s. 8.

³⁹ A. M ł y n a r s k a - S o b a c z e w s k a, Wybór sędziów konstytucyjnych jako element legitymizacji sądu konstytucyjnego, *Państwo i Prawo* 2018, nr 5, s. 54.

⁴⁰ P. C h r o b a k, A. K u r e k, Struktura syntaktyczno-chronologiczna artykułu 10 ustęp 2 Konstytucji a legitymizacja wyborcza władzy Prezydenta Rzeczypospolitej, *Przegląd Prawa Konstytucyjnego* 2023, nr 5, s. 235.

sze, z racji dokładnego opisu procedury, uniemożliwia spór kompetencyjny, który przybiera dwa aspekty: „pozytywny, gdy co najmniej dwa centralne konstytucyjne organy państwowe uznają się za właściwe do rozstrzygnięcia tej samej sprawy lub wydały w niej rozstrzygnięcia; negatywny, gdy co najmniej dwa centralne konstytucyjne organy państwa uznają się za niewłaściwe do zajęcia się daną sprawą”⁴¹.

8. Podsumowanie

Sprawa Kp 1/23 była wyjątkowa z powodu tego, że była elementem procesu legislacyjnego. Zamieszczona adnotacja obejmowała postępowania ETPC dotyczące podmiotów prywatnych przeciwko państwu polskiemu w przedmiocie indywidualnych rozstrzygnięć sądowych. Czym innym jest postępowanie w sprawie naruszenia EKPC przez państwo w relacjach z jednostką, a czym innym wewnątrzpaństwowy proces stanowienia prawa.

Wprowadzenie adnotacji wydaje się nadmierną ingerencją władzy wykonawczej we władzę sądowniczą. Prowadzi faktycznie do pojawienia się sprzeczności normatywnych oraz problemów z właściwym ukształtowaniem relacji pomiędzy poszczególnymi władzami. W ujęciu politycznym takie działanie może doprowadzić do eskalacji konfliktu społecznego i wzajemnego nieuznawania się organów władzy publicznej.

Bibliografia

1. Balicki R., O sejmowym posiedzeniu, którego nie było – uwagi na marginesie obrad w Sali Kolumnowej w dniu 16 grudnia 2016 r., *Gdańskie Studia Prawnicze* 2018, nr 2.
2. Banaszak B., Wyroki interpretacyjne Trybunału Konstytucyjnego a orzecznictwo sądów administracyjnych i Sądu Najwyższego, *Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego* 2013, nr 6.
3. Chrobak P., Kurek A., Struktura syntaktyczno-chronologiczna artykułu 10 ustęp 2 Konstytucji a legitymizacja wyborcza władzy Prezydenta Rzeczypospolitej, *Przegląd Prawa Konstytucyjnego* 2023, nr 5.
4. Domańska D., Hauser A., Królikowski J., Talaga R., *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego, Europejski Przegląd Sądowy* 2014, nr 8.

---

⁴¹ Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2023 r., sygn. Kpt 1/17, OTK ZU 2023, nr A, poz. 103, pkt 124.

5. Dudek D., Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej a władza sądow­nicza, *Kwartalnik Krajowej Rady Sądow­nictwa* 2018, nr 3–4.
6. Florczak–Wątor M., O skutkach prawnych nieopublikowanego orze­czenia Trybunału Konstytucyjnego. Rozważania na tle oczekującego na publikację wyroku z dnia 9 marca 2016 r. (sygn. K 47/15), *Prze­gląd Sejmowy* 2016, nr 10.
7. Garlicki L., Niekonstytucyjność: formy, skutki, procedury, *Państwo i Prawo* 2016, nr 9.
8. Granat M., Status ustrojowy Trybunału Konstytucyjnego w projekcie Konstytucji RP (uwagi wprowadzające), *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska* 1997, nr 1.
9. Gromek Z., Przebieg procedury ustawodawczej w Sejmie VIII kaden­cji – analiza ilościowa, *Prze­gląd Sejmowy* 2020, nr 4.
10. Gubała M., Data ustawy, *Prze­gląd Legislacyjny* 2017, nr 1.
11. Kubacki O., Odpowiedzialność karna Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za promulgację niekonstytucyjnej ustawy, *Prze­gląd Sejmowy* 2024, nr 1.
12. Ławniczak A., komentarz art. 122, (w:) Haczkowska M. (red.), *Kon­stytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2014.
13. Małecki M., Pach M., Stan wyższej konieczności konstytucyjnej, *Państwo i Prawo* 2018, nr 7.
14. Minich D., Veto players jako koncepcja rywalizacji o władzę pomię­dzy organami władzy państwowej, *Prze­gląd Prawa Publicznego* 2018, nr 7–8.
15. Młynarska-Sobaczewska A., Wybór sędziów konstytucyjnych jako ele­ment legitymizacji sądu konstytucyjnego, *Państwo i Prawo* 2018, nr 5.
16. Płocha A., Wyrok ETPCz stwierdzający naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz a wznowienie postępowania cywilnego w polskim porządku prawnym, *Polski Proces Cywilny* 2016, nr 2.
17. Pradel J., Rzetelny proces w europejskim prawie karnym, *Prokuratu­ra i Prawo* 1996, nr 9.
18. Radzewicz P., komentarz do art. 122, (w:) Tuleja P. (red.), *Konstitu­cja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2023.
19. Radzewicz P., Przywrócenie mocy obowiązującej przepisu prawne­go jako skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, *Prze­gląd Sejmowy* 2005, nr 3.
20. Rulka M., Wróblewski B., Większości konstytucyjne – wybrane pro­blemy, *Prze­gląd Sejmowy* 2019, nr 6.
21. Skrzydło W., (w:) *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013.

22. Stefanicki R., Zaniechanie a pominięcie ustawodawcze. Spór o granice kognicji Trybunału Konstytucyjnego, *Przegląd Sejmowy* 2017, nr 1.
23. Szwed M., Przewlekłość postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w świetle art. 6 i art. 13 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, *Przegląd Sejmowy* 2022, nr 7–8.
24. Szymanek J., Dysfunkcje polskiego prawa i kierunki jego doskonalenia na etapie procesu ustawodawczego, *Studia Prawnicze KUL* 2016, nr 3.
25. Śladkowski M., Zasady postępowania w sprawie ze skargi konstytucyjnej, *Roczniki Administracji i Prawa* 2023, nr 2.
26. Wiącek M., Dialog między sądami administracyjnymi a Trybunałem Konstytucyjnym, *Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego* 2021, nr 1–2.
27. Wierczyński G., Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz, Warszawa 2016.
28. Wierczyński G., Urzędowe ogłoszenie aktu normatywnego, Warszawa 2008.
29. Wronkowska S., Kilka uwag o prawodawcy negatywnym, *Państwo i Prawo* 2008, nr 10.
30. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 marca 2022 r., sygn. K 7/21, OTK ZU 2022, nr A, poz. 24.
31. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2021 r., sygn. K 3/21, OTK ZU 2022, nr A.
32. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2021 r., sygn. P 7/20, OTK ZU 2021, nr A, poz. 49.
33. Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2023 r., sygn. Kpt 1/17, OTK ZU 2023, nr A, poz. 103.
34. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 marca 2010 r., sygn. II OSK 2038/09, LEX nr 569729.
35. Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 listopada 2020 r., sygn. I GSK 1470/20, LEX nr 3081067.
36. Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 kwietnia 2017 r., sygn. I OSK 534/17, LEX nr 2297051.
37. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 9 grudnia 2009 r., sygn. IV SA/Wr 429/09, LEX nr 566247.
38. Postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 stycznia 2013 r., sygn. IV SA/Wa 2686/12, LEX nr 1284350.
39. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 marca 2017 r., sygn. I C 850/16, LEX nr 3044535.

Annotation on the Judgment of the Constitutional Tribunal of 11 December 2023, ref. No. Kp 1/23 – Normative Implications

Abstract

The article provides a reflection on the annotation (note) included in the Journal of Laws of the Republic of Poland (Dz. U.) regarding the judgment of the Constitutional Tribunal issued on 11 December 2023 (signature: Kp 1/23). The article aims to prove the immanent contradiction of such an interference in the Tribunal's judgment. Possible consequences this action may bring for the Polish legal system will also be taken into account. The paper employ both formal-dogmatic method and logical analysis.

Key words

Constitution, judgment, Constitutional Tribunal, annotation, legislative process.